

ikke paa nogen Maade gjøre nogen Behreidelse imod Almueffolernes Værestand, men jeg vil udtale som min Overbeviisning, at Almueffolene ved sin Afhængighed af Geistligheden staaer paa et saa kummerligt Trin, at der maa komme en Tid, og det en ikke fjern Fremtid, hvor dette Forhold maa søges omordnet paa en gennemgribende Maade.

Nofensørn: Jeg troer at opfylde et Ønske hos de ærede Medlemmer, naar jeg foreslår Ordet, og jeg skal foreslaae andre ærede Medlemmer, der endnu maatte have begjært Ordet, at følge mit Exempel; jeg synes, at Debatten er udtømt.

Rjær: Hvor gjerne jeg end skulde efterkomme denne Opfordring, kan jeg det dog ikke, undtagen forsaavidt, at jeg skal fatte mig meget kort, og det saameget mere, som der efter de varme Udtalelser for de 3000 Rd., der ere opførte paa Forslaget under Nr. 71, maaskee ikke er synderlig Udsigt til, at Thinget vil gaae i den Retning, som jeg ønsker. Jeg vil strax sige Dem, mine Herrer, at jeg til enhver Tid, hvor der har været Tale om Tilflugt til Bøndehøjskoler fra Staten, har stemt derimod, ligesom jeg ogsaa agter at gjøre det iasten, idet jeg giver det ærede Medlem for Kjøbenhavns 2den Valgkreds (Vrix) fuldstændig Ret i, at vil man, at Folkeoplysningen skal gaae en bedre Fremtid imøde, er det Almueffolevæsenet, som Opmærksomheden maa være henvendt paa. Det forkommer mig, at de mange Folkehøjskoler, som nu opstaae, snarere virke til Ruin for Almueffolevæsenet end til Gavn; derfor kan jeg paa ingen Maade følge de Herrer, og jeg kan det saameget mindre, som disse Folkehøjskoler ville frigjøre sig for ethvert Tilsyn og Control fra Statens Side. Nu er dette forøvrigt, siger jeg, aldeles rigtigt, men saa skal man lade være at kræve Tilflugt af Staten til dem, men sige: Vær saa artig, I have Intet med Skolen at bestille. Jeg siger ikke, at jeg har Noget imod Bøndehøjskolerne, jeg er til en vis Grad glad over, at de ere fremkomne, men jeg siger kun, at de skulle bestaae og virke ved deres egne Midler, og at de ikke skulle trygle Staten om at bringe Liv i Noget, hvori der

ikke er noget Liv. Jeg har den Agtelse for Underviisningen i Almindelighed, at jeg ønsker, at Alt, hvad der nu læres og undervises i Bøndehøjskolerne, meget snart maa gaae over til Almueffolerne, og det ærede Medlem for Veile Amts 2den Valgkreds (Berg), hvis Talent og Dygtighed, hvis varme Interesse for Folkeoplysningen jeg til enhver Tid skal anerkjende, kan være overbevist om, at, om jeg end ikke er enig med ham i Maaden, hvorpaa han vil fremkalde den, saa anerkjender jeg dog fuldkommen det ærede Medlems gode Villie. Naar han talte til Føllesen, og meget stærkt betonebe, at det var de mindre Bemidlede, der ikke kunde nyde Godt af Underviisningen i Bøndehøjskolerne, saafremt disse ikke erholdt bethdeligt Tilflugt fra Staten, saa maa jeg sige, at dette egentlig ikke er Andet end en smuk Talemaade; saalænge man ikke kommer dertil, at unge Mænd kunne gaae derfra, hvor de boe, hen til Skolen, uden at det skal være forbundet med store Udgifter, tillader jeg mig at kalde det en løs Talemaade for den Deel af Befolkningens Vedkommende, som man kalder den fattige. Dermed vil jeg ikke have sagt, at jeg ikke ligesafuldt som det ærede Medlem ønsker, at det skal komme dertil, at de mindre Bemidlede ogsaa kunne nyde Godt af Underviisningen; det er mit inderligste Ønske, at dette maa blive Tilfældet, men netop derfor maa jeg meget fraraade, at man her forhøier den begjærede Sum til 14,000, ja, som det ærede Medlem endogsaa vil have, til 20,000 Rd. Thi, skulle vi gaae i den Retning, som jeg troer, at vi i en vis Forstand Alle ere enige om, at sørge for, at Alle kunne nyde Godt af Underviisningen, saa maa vi op til ganske anderledes store Summer end 3,000, 11,000 og 20,000 Rd. Dette er overhovedet min Betragtning, og da Tiden er saa langt fremrykket, skal jeg ikke udvikle den hderligere. Jeg troer, at de Herrer have forstaaet mig, og meget nødigt vilde jeg have, at man skulde troe, at jeg ikke havde ligesaa varm Interesse for Folkeoplysningen som Noget af dem, der ivre saa stærkt for at gaae den Vej, som det ærede Medlem vil gaae; netop fordi jeg troer, at det er en Feil, fordi derved vil forhindres, at en mere almindelig Folkeoplysning kommer til-